

Asia C-8/08

T-Mobile Netherlands BV ym.

vastaan

Raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit

(College van Beroep voor het bedrijfslevenin
esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Ennakkoratkaisupyyntö – EY 81 artiklan 1 kohta – Yhdenmukaistetun menettelytavan käsite – Yhdenmukaistamisen ja yritysten markkinakäyttämisen välinen syy-yhteys – Arviointi kansallisen oikeuden säännösten nojalla – Kysymys siitä, riittääkö yksi kokous vai onko yhdenmukaistamisen oltava pitkäaikaista ja säännöllistä

Julkisasiamies J. Kokottin ratkaisuehdotus 19.2.2009 . . . . . I - 4533

Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio (kolmas jaosto) 4.6.2009 . . . . . I - 4562

Tuomion tiivistelmä

- 1. Kilpailu – Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt – Yhdenmukaistettu menettelytapa – Käsite – Kilpailunvastainen tarkoitus tai vaikutus – Arviointiperusteet – Samojen arviointiperusteiden soveltaminen sopimukseen, päätökseen tai yhdenmukaistettuun menettelytapaan
(EY 81 artiklan 1 kohta)*
- 2. Kilpailu – Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt – Yhdenmukaistettu menettelytapa – Kilpailua rajoittava vaikutus – Arviointiperusteet – Kilpailunvastainen tarkoitus – Riittävä todentaminen
(EY 81 artiklan 1 kohta)*

3. *Kilpailu – Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt – Yhdenmukaistettu menettelytapa – Käsite – Kilpailunvastainen tarkoitus – Arviointiperusteet*
(EY 81 artiklan 1 kohta)
  4. *Kilpailu – Yhteisön oikeussäännöt – Pakottavuus – Soveltaminen viran puolesta kansallisissa tuomioistuimissa*
(EY 81 artikla)
  5. *Kilpailu – Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt – Yhdenmukaistettu menettelytapa – Käsite – Yhdenmukaistamisen ja yritysten markkinakäyttötymisen välisen syy-yhteyden välttämättömyys – Tämän syy-yhteyden olemassaoloa koskeva oletama – Kansallisten tuomioistuinten velvollisuus soveltaa tätä oletamaa*
(EY 81 artiklan 1 kohta)
  6. *Kilpailu – Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt – Yhdenmukaistettu menettelytapa – Käsite – Yhdenmukaistamisen ja yritysten markkinakäyttötymisen välisen syy-yhteyden välttämättömyys – Tämän syy-yhteyden olemassaoloa koskeva oletama*
(EY 81 artiklan 1 kohta)
-
1. Käsitteet sopimus ja yritysten yhteenliittymien päätökset ja yhdenmukaistettu menettelytapa kattavat subjektiiviselta kannalta samankaltaisia yhteistyön muotoja, jotka eroavat toisistaan ainoastaan voimakkuutensa ja ilmenemismuotojensa osalta. Näin ollen perusteita, joiden perusteella voidaan arvioida, onko markkinakäyttötymisen tarkoituksena estää kilpailu tai rajoittaa tai vääristää kilpailua tai seuraako siitä, että kilpailu estyy, rajoittuu tai vääristyy, sovelletaan siitä riippumatta, onko kyseessä sopimus, päätös vai yhdenmukaistettu menettelytapa.
  2. Arvioitaessa sitä, onko yhdenmukaistettu menettelytapa EY 81 artiklan 1 kohdan nojalla kielletty, sen konkreettisten vaikutusten huomioon ottaminen on tarpeellista, kun on ilmeistä, että sen tarkoituksena on estää kilpailu yhteismarkkinoilla tai rajoittaa tai vääristää sitä. Erottelu tarkoitukseen perustuvan rikkomisen ja vaikutuksiin perustuvan rikkomisen välillä liittyy siihen, että tiettyjen yritysten välisten yhteistoimintamuotojen voidaan jo luonteensa puolesta katsoa haittaavan kilpailun normaalia toimintaa. Näin ollen yhdenmukaistetun menettelytavan vaikutuksia ei ole tarpeen tutkia, kun on näytetty, että sen tarkoitus on kilpailunvastainen.

(ks. 23 ja 24 kohta)

(ks. 29 ja 30 kohta)

3. Yhdenmukaistetulla menettelytavalla on EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kilpailunvastainen tarkoitus silloin, kun se on sisältönsä ja tavoitteensa ja oikeudellisen ja taloudellisen asiayhteytensä takia konkreettisesti omiaan estämään kilpailun yhteismarkkinoilla tai rajoittamaan tai vääristämään sitä. Välttämätöntä ei ole, että kilpailu todella estetään tai sitä rajoitetaan tai vääristetään, eikä se, että yhdenmukaistetun menettelytavan ja kuluttajahinnan välillä on välitön yhteys.

Kilpailijoiden välinen tietojenvaihto tapahtuu kilpailunvastaisessa tarkoituksessa silloin, kun se on omiaan poistamaan epävarmuuden kyseisten yritysten suunnitteleman markkinakäyttämisen suhteen erityisesti sen osalta, minä ajankohtana, missä laajuudessa ja millä tavoin kyseiset yritykset todennäköisesti toteuttavat mukautuksen, ja näin myös silloin, kun mukautus koskee asiamiehille maksettavien palkkioiden alentamista eikä kuluttajahintaa.

(ks. 27, 28, 30, 31, 35, 36, 39, 41 ja 43 kohta sekä tuomiolauselman 1 kohta)

4. EY 81 artikla tuottaa välittömiä oikeusvaikutuksia yksityisten välisissä suhteissa, ja

sillä perustetaan yksityisten oikeussubjektien hyväksi oikeuksia, joita kansallisten tuomioistuinten on suojeltava. Se on pakottava määräys, joka on välttämätön Euroopan yhteisölle annettujen tehtävien täyttämiseksi ja jota kansallisten tuomioistuinten on sovellettava viran puolesta.

Näin ollen yhteisöjen tuomioistuimen EY 81 artiklasta antama tulkinta sitoo jäsenvaltioiden kaikkia kansallisia tuomioistuimia EY 81 artiklaa sovellettaessa.

(ks. 49 ja 50 kohta)

5. Tutkiessaan yhdenmukaistamisen ja siihen osallistuvien yritysten markkinakäyttämisen välistä syy-yhteyttä, jota vaaditaan EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua yhdenmukaistetun menettelytavan olemassaolon toteennäyttämiseksi, kansallinen tuomioistuin on velvollinen soveltamaan – elleivät nämä yritykset esitä niille kuuluvan näyttövelvollisuuden mukaisesti vastakkaista näyttöä – syy-yhteyttä koskevaa olettaa, jonka mukaan nämä yritykset ottavat silloin, kun ne toimivat edelleen markkinoilla, markkinakäyttämismisessään huomioon kilpailijoidensa

kanssa vaihtamansa tiedot. Tämä oletama kuuluu näin ollen olennaisena osana sovellettavaan yhteisön oikeuteen.

(ks. 51–53 kohta ja tuomiolauselman 2 kohta)

6. EY 81 artiklan 1 kohdan soveltamisessa oletamaa, jonka mukaan yhdenmukaistamisen ja siihen osallistuvan yrityksen markkinakäyttäytymisen välillä on syy-yhteys, sovelletaan myös silloin, kun yhdenmukaistaminen perustuu yhteen ainoaan kokoukseen kyseisten yritysten välillä, edellyttäen, että yritys toimii edelleen kyseisillä markkinoilla.

Merkitystä ei ole sillä, kuinka monta kokousta kyseisten yritysten välillä pidettiin, vaan sillä, antoiko tapahtunut yhteydenotto tai antoivatko tapahtuneet yhteydenotot kyseisille yrityksille mahdollisuuden ottaa markkinakäyttäytymisestään päättäessään huomioon kilpailijoidensa kanssa vaihtamansa tiedot ja korvata tietoisesti kilpailun riskit yritysten välisellä käytännön yhteistyöllä. Silloin, kun voidaan näyttää toteen, että nämä yritykset ovat yhdenmukaistaneet menettelytapansa keskenään ja ne toimivat edelleen markkinoilla, on perusteltua vaatia, että ne osoittavat, että tämä yhdenmukaistaminen ei ole vaikuttanut niiden markkinakäyttäytymiseen.

(ks. 61 ja 62 kohta sekä tuomiolauselman 3 kohta)